

AKTUALNO

EUROPSKI CENTAR ZA RADNIČKA PITANJA • BR. 1/2017.

SADRŽAJ

■ Dobra radna mjesta za svaku dob

Lajtmotiv kampanje 2016./2017. Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA) u središtu konferencije u Beogradu koju su organizirali WOW, Bofos i EZA. EZA je službeni partner kampanje

Strana 2

■ Europski stup socijalnih prava

Zahtjevi članica EZE koje su sudjelovale u javnoj diskusiji vezanim za Europski stup socijalnih prava: jednakost šansi i pristup tržištu rada; pravedni radni uvjeti; primjerena i održiva socijalna zaštita

Strana 3

■ EZA-posebni projekt „Zapadni Balkan“

Seminar evaluacije i perspektiva u Podgorici: zahtjev sindikata za pravnom državom i jedinstvenim i zajedničkim nastupom sindikata kao osnove dobrog socijalnog dijaloga u regiji

Strana 4

RIJEČ UREDNIKA

Dragi prijatelji i prijateljice EZE,

prvotna mi je namjera bila napisati uvodnik na posve drugu temu! EZA je naime partner aktualne kampanje Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu (v. članak Matthiasa Horneya). No od prošlog petka u glavi mi se stalno vrti pjesma kantautora Hannesa Wadera koju sam nekom prigodom čula na koncertu. U svojoj protestnoj pjesmi Wader pjeva: :

„Hoćemo li uspjeti stvorit nešto nova ili samo sklanjat se pod kuće krova, to je važno...hoćemo li biti snažni i brzi ili uspavani kad nam je aktivnima bit' i hrabrima se pokazat'...il' ćemo drimajući' reč': ma nekako već će bit', to je važno...“ Waderov apel iz sedam-

desetih godina prošlog stoljeća je i danas jednako aktualan. Netom je EU proslavila potpisivanje Rimskih ugovora od prije 60 godina. Tom prigodom svi su se podsjetili na brojna postignuća i raspravljalo se o različitim scenarijima za budućnost... a u isto vrijeme Europom kruži zabrinutost zbog različitih kriza, Brexita i različitih antieuropskih pokreta. Vodeći predstavnici Europske unije iskazali su svoju vjernost Rimskim ugovorima kojima se svi obvezuju na Europu mira, slobode, demokracije, ljudskih prava i socijalne odgovornosti. Oni su svi obećali više oslušivati svoje građane. Ali da bi se nadglasali protivnici Europske unije, važno je da njezini zagovornici podignu glas! Krajnje je vrijeme da ti Proeuropaljani nešto učine, „jer to je važno“! Svatko je od nas pojedinačno odgovoran za našu Europu! I to bez izgovora - svatko! Na mnogim mjestima u Europi niču pokreti koji se zalažu za Europu, a jedan od njih je i „Pulse of Europe“ ... protiv straha! Za nadu!

A što Ti činiš za budućnost Europe?

Sigrid Schraml, generalna tajnica i

Težišta obrazovnog programa EZE za 2017. godinu

Težišta obrazovnog programa Europskog centra za radnička pitanja - EZE - za 2017.godinu tvorit će teme „Digitalni svijet rada“, „Europski stup socijalnih prava“ i „Integracija migranata i izbjeglica u svijet rada“. Tijekom godine radit će se također i na temama kao što su: „Mladi i tržište rada“, „Detašmani: novi oblici rada i borbe protiv socijalnog dampinga“, „Inkluzija nezaposlenih, dugotrajno nezaposlenih i osoba s posebnim potrebama“, „Radni uvjeti na radnom mjestu“, „Jačanje struktura socijalnog dijaloga“ i „Zdrava radna mjesta za svaku dob“. Cjelokupan program obrazovanja bit

će objavljen početkom aprila 2017. na internetskoj stranici EZE.

Obrazovni program započet će seminarom u organizaciji CNV-a (Christelijk Nationaal Vakverbond), a tema seminara bit će „Transgranični rad: posljedice prava slobode kretanja zaposlenika u EU“. Seminar će se održati od 26. do 28. aprila u Hrvatskoj.

Victoria Znined ■

Važan izazov sindikatima: stvaranje radnih mjesta primjerenih starijoj dobi

Dobra radna mjesta za svaku dob – lajtmotiv je kampanje Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu iz Bilbaa (EU-OSHA) koji je bio u središtu pozornosti referata i diskusija na konferenciji u Beogradu 17. i 18. marta 2017. Konferenciju su organizirali Svjetska organizacija radnika (WOW) u

su provedene mjere: izobrazba radnika na području sigurnosti, informativne brošure, školovanje radnika, zaštita od buke, plaćeni godišnji odmor, životno osiguranje, besplatni obroci, zaštitna odjeća, besplatni transport od kuće do posla i natrag. Rezultat poduzetih mjera je znatno smanjenje ozljeda. Rudnik Rudnik također je

zaposlenika – gdje često ni nema sindikata, temi sigurnosti i zdravlja na radu ne posvećuje se dovoljno pozornosti. Istaknuto je da i velike multinacionalne kompanije u zemljama kao što su Srbija i Portugal zaobilaze zakonsku regulativu koju inače poštuju u svojim domicilnim zemljama.

Sudionici konferencije istakli su na kraju konferencije da je vrlo važna zadaća sindikata i predstavnika radničkih organizacija da u samim poduzećima, kod poslodavaca, u socijalnom dijalogu i u javnosti povećavaju svijest o važnosti zaštite i prevencije zdravlja na radnom mjestu.

EZA je u 2016. / 2017. službeni partner kampanje EU-OSHE i tu će važnu temu obrađivati u četiri projekta unutar svog obrazovnog programa 2017.

Matthias Homey ■

Logo kampanje 2016./2017. „Dobra radna mjesta za svaku dob“ Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA), Bilbao

suradnji sa srpskim sindikatom bofos i EZOm.

Predstavnici sindikalnih organizacija iz Srbije, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije, Bugarske, Češke, Slovačke, Litve, Španjolske, Portugala, Belgije, Nizozemske, Austrije i Njemačke bavili su se pitanjima poboljšanja zaštite zdravlja na radnom mjestu i poticanja zapošljavanja za starije radnike.

Tsvetomir Tsanev, voditelj projekta EU-OSHA predstavio je na početku seminara ključne elemente kampanje 2016./2017. i najvažnije rezultate analize koju je Agencija dala izraditi na inicijativu Europskog parlamenta, a obuhvaćala je trogodišnji pilot-projekt. Demografske promjene i sve starije radno stanovništvo rezultiralo je činjenicom da sve veći broj ljudi koji radi ima zdravstvena oštećenja i kronične bolesti, a to zahtijeva nova i primjerena rješenja na radnim mjestima. Prema spoznajama kojima raspolaže EU-OSHA, veća poduzeća već su investirala u bolju zaštitu na radu za starije zaposlenike, ali, istakao je Tsvetomir Tsanev, situacija je problematična u malim i srednje velikim poduzećima i u zemljama koje su najviše pogođene financijskom i ekonomskom krizom.

U Srbiji je u okviru kampanje EU-OSHA istaknut rudnik Rudnik, 110 km južno od Beograda kao primjer dobrih praktičnih rješenja. Predstavnici poduzeća predstavili

jedan od rijetkih koje već godinama pozitivno posluje i zapošljava nove radnike.

Chris Walsh, direktor firme Wise Age Ltd. i član organizacije Age Platform Europe, istakao je u svom referatu da su stariji radnici dobitak za svoje poduzeće i naglasio je da je daljnje stručno usavršavanje, kao i uvođenje fleksibilnijih sustava prijelaza u mirovinu ključno. Generacija 50 + čini vrlo visok postotak današnjih aktivnih zaposlenika. Danas u Europi, međutim radno je aktivno samo 30% radnika iz generacije 60 +. Najveći problem je kad netko stariji od 50 godina izgubi posao jer gotovo da nema šansu naći novi.

Helen Korren, psihologica s Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu istakla je da danas psihosocijalni rizici predstavljaju jednako važan faktor ugrožavanja zdravlja kao i fizičke opasnosti na radnom mjestu. Povećanje prekarne oblike zapošljavanja povisuje stres, a radnici koji tako rade osjećaju egzistencijalnu nesigurnost sličnu nezaposlenim radnicima. Postoje zanimanja koja su posebno zahvaćena psihosocijalnim stresom, a to su prije svega oni koji rade neposredno s ljudima kao primjerice bolničko osoblje.

Tijekom izvještaja pojedinih zemalja o stanju u tim zemljama postalo je jasno da na području sigurnosti i zaštite na radu u europskim državama nije problem nedostatak zakonodavstva nego njegova primjena. U malim i srednje velikim poduzećima, a osobito u onim najmanjim s 2 do 9

Europski stup socijalnih prava, 2.dio

Predsjednik Komisije Jean-Claude Juncker na „Konferenciji za Europski stup socijalnih prava: zajedno naprijed“, januar 2017. u Bruxellesu

Kao što smo izvijestili u izdanju EZA-Aktualno broj 3/2016., članovi su EZE sudjelovali u javnim konzultacijama vezanim uz Europski stup socijalnih prava (ESSP). Rok za podnošenje očitovanja završio je 31. decembra 2016. Sudionici su bili pozvani na konferenciju „Europski stup socijalnih prava: zajedno naprijed“ koja se održala 23. januara 2017. u Bruxellesu. U članku koji slijedi saželi smo glavne zahtjeve članova EZE.

Jednakost šansi i pristup tržištu rada

Vezano uz prijedloge iz prvog poglavlja članovi EZE iskazali su svoju zabrinutost. Tako je Centre Européen du Travail (CET) istakao da je garancija za mlade vrlo važna inicijativa koju treba osnažiti u svim državama članicama kako bi se mogla bolje provesti u djelo. S ciljem boljeg pristupa tržištu rada potrebno je školsko obrazovanje prilagoditi zahtjevima i potrebama tržišta rada. To se može postići strukturalnim partnerstvima između škola, obrazovnih institucija za naukovanje, poduzeća, civilnog društva i socijalnih partnera. Posebnu pozornost treba usmjeriti na socijalne i stručne kompetencije pojedinaca. Svijet rada stalno se mijenja i nužno je biti fleksibilan. Tko to ne umije, u opasnosti je da ga se isključi. Tim je važnije da naša europska društva omoguće takvim zaposlenicima daljnje stručno usavršavanje, nađe načina kako doći do tih ljudi i podastrijeti im takve ponude. Organizacija Beweging.net ističe kako je važno da institucije EU i nacionalne vlade priznaju da

nejednakost ugoržava ekonomska i socijalna prava i onemogućuje njihovu provedbu te tako ograničava pristup primjerenom socijalnoj sigurnosti ljudima koji se nalaze na dnu ljestvice. Oni drže da upravo jednakost mora postati prioritetan cilj Europskog stupa socijalnih prava..

Pravedni radni uvjeti

EUROFEDOP (Europese Federatie van het Overheidspersoneel) upozorio je na posljedice slučajeva koje nastaju kad se pojedine funkcije javnih službi predaju na upravljanje drugim poduzećima jer to ugrožava status tamošnjih zaposlenika. Riječ je o novom trendu. Zabilježeno je mnogo slučajeva promjena vrste zaposlenosti jer se uključuju novi i atipični oblici zapošljavanja. Stoga je važno da zaposlenici i dalje uživaju ista prava koja su im bila zajamčena kolektivnim ugovorima ili sličnim regulacijama te da se zadrži učinkovita mogućnost regulacije njihovih prava u socijalnom dijalogu.

Primjerena i održiva socijalna zaštita

Vezano uz temu socijalne zaštite CET je istakao da je nužno stvoriti instrumente suzbijanja diskriminacije i nejednakosti koje su posljedice sve većeg siromaštva. Beweging.net smatra da Europska komisija mora koristiti šanse nastale Europskim stupom socijalnih prava kako bi poticala univerzalno socijalno osnovno osiguranje koje bi svim ljudima u Europskoj uniji jamčilo primjereni životni standard. S obzirom na činjenicu trajno visokih stopa

siromaštva i socijalnog isključenja u Europskoj uniji, stup bi trebao omogućiti i stvaranje prostora za integriranu i učinkovitu EU strategiju za suzbijanje siromaštva.

Prijedlozi za provedbu

CFTC (Confédération Française des Travailleurs Chrétiens) smatra da bi Europski stup socijalnih prava trebao imati za cilj maksimalnu socijalnu harmonizaciju na višem stupnju, a ne da teži socijalnoj konvergenciji na istoj razini. CFTC i Beweging.net drže da bi Europski stup socijalnih prava trebao važiti za cijelu Europsku uniju, a ne samo za eurozonu. Obje organizacije ističu da Europski stup socijalnih prava treba pokazati snažan socijalni angažman za očuvanje najviših ekonomskih i socijalnih standarda koji vrijede u međunarodnom pravu, kao što su Europska socijalna povelja i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Ta je ljudska prava nužno ugraditi u sekundarno zakonodavstvo Europske unije i u legislativu pojedinih država članica u punom opsegu. To će omogućiti građanima tih zemalja da ta prava onda i ostvare na vlastitim nacionalnim sudovima.

Daljnje opcije za nužnu provedbu su prema Beweging.net:

- Čvrsta odluka da se načela stupa stave u središte pozornosti vezanih uz europski semestar.
- Jednoznačno definirani mehanizmi kažnjavanja i sankcija za neprovođenje osnovnih načela stupa.

U vezi s konzultacijama o Europskom stupu socijalnih prava drugačije je mišljenje uložio CNV (Christelijk Nationaal Vakverbond) jer inicijativu vezanu uz Europski stup socijalnih prava smatra nepoželjnim zbog rizika da postojeći nizozemski standard padne. Za njih je najvažniji prioritet bolja provedba postojećih propisa i zakona.

Slijedeći koraci

Očekujemo da će Komisija u martu 2017. predstaviti svoje prijedloge vezane uz Europski stup socijalnih prava.

Esmeralda Van den Bosch ■

Sindikalci iz regije zapadnog Balkana: zajedno i jedinstveno za pravnu sigurnost

Zaposlenici žele i trebaju pravnu sigurnost. Pravna država i reprezentativnost sindikata osnova su uspješnog socijalnog dijaloga. Kako bi bolje ostvarili svoje ciljeve, sindikati moraju biti jedinstveni i imati zajednički nastup.

Spomenute rečenice ključni su zaključci seminara za evaluaciju i perspektive unutar posebnog projekta EZE za jačanje socijalnog dijaloga na zapadnom Balkanu koji se u suradnji s Austrijskim centrom za obrazovanje radnika (ÖZA) održao od 20. do 22. februara 2017. u Podgorici (Crna Gora). Na seminaru je sudjelovalo 40 sudionika, predstavnika sindikalnih organizacija iz Albanije, Bugarske, Srbije, Hrvatske, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije, Slovenije, Mađarske, Njemačke, Belgije, Nizozemske, Austrije i Italije.

Predsjednik ÖZE i Sindikata zaposlenih u javnoj službi (GÖD), Dr. Norbert Schnedl, podsjetio je sudionike na činjenicu da se u posebnom projektu kroz obrazovanje mogu razvijati potrebne strategije i tako podariti socijalnom dijalogu dobre nosive strukture. Na taj način mogu se aktivno razvijati perspektive za ulazak u Europsku uniju.

Srdja Keković, generalni tajnik Unije slobodnih sindikata Crne Gore kritizirao je činjenicu postojanja neoliberalnog radnog prava koje poslodavcima daje previše prava pa na socijalni dijalog često gledaju kao na nešto nepotrebno. Posebno zabrinjava pojava da zaposlenici često moraju potpisati sporazumni raskid radnog odnosa bez datuma, čak i prije nego što dobiju svoj primjerak ugovora o radu.

Norbert Beckmann-Dierkes, voditelj Zaklade Konrad Adenauer za Srbiju i Crnu Goru izvijestio je o političkoj i ekonomskoj situaciji u Srbiji i Crnoj Gori. Političari i sindikati u tim zemljama trebali bi se u svojim aktivnostima približiti željama ljudi za ekonomskom sigurnošću, dobrim obrazovanjem za djecu i većim mogućnostima ulaska na tržište rada.

U diskusiji je istaknuto da su povjerenje u socijalne partnere kao i njihovo međusobno povjerenje neizostavni za dobar sindikalni rad i dobar socijalni dijalog kao i međusobno uvažavanje, sindikalno jedinstvo i reprezentativnost sindikata u pluralističkim društvima regije. Ključan preduvjet za to su: pravni okvir koji obvezuje sve, dobro obrazovanje sindikalaca i iskren

Sudionice i sudionici seminara za evaluaciju i perspektive posebnog projekta EZE o socijalnom dijalogu na zapadnom Balkanu, februar 2017. u Podgorici, Crna Gora

nastup. Zatražena je pomoć za provedbu mjera koje bi podržavale socijalan dijalog od strane politike, kao što su primjerice povećanje poreza za poduzeća u kojima nema socijalnog dijaloga ili ugradnja povlastica za poduzeća koja imaju socijalni dijalog, primjerice pri dodjeli javnih poslova i narudžbi.

Kao faktor ometanja dobrog sindikalnog rada i socijalnog dijaloga u regiji često se navodilo nejedinstvo sindikata, teška politička situacija s čestim smjenama vlade u Srbiji i Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji te nedopustivo upletanje vlada u socijalni dijalog. Sudionici su također istakli i nedostatan razvijen zakonodavni okvir koji bi omogućavao kvalitetno i ispisno vođenje socijalnog dijaloga.

Poseban izazov sindikatima predstavljaju minimalci koji ugrožavaju egzistenciju, kao i dugotrajna nezaposlenost te gubitak članstva, nedostatak podmlatka i stanje sindikalnih medija. Ponovno su iznesene pritužbe protiv inozemnih poslodavaca koji se u svojim matičnim zemljama često uzorno ponašaju, ali nedostatnu pravnu situaciju u regiji iskorištavaju na štetu radnika.

Sindikati iz regije moraju naći načine kako se pozicionirati spram svojih socijalnih partnera, vlastitih članova i novih izazova u svijetu rada, osobito s obzirom na digitalizaciju i migracije.

Sudionici su zatražili organizaciju seminara vezanih uz Europsku socijalnu povelju i njezine konkretne primjene u praksi. Zatražen je također seminar na kojem bi

primjerice Slovenija izvijestila o svom procesu pridruživanja Europskoj uniji i izvijestila o aktualnom položaju sindikata u zemlji i stanju socijalnog dijaloga. Iznesen je i prijedlog za izradu etičkog kodeksa za sve sindikate.

Victoria Znined / Norbert Klein ■

IMPRESSUM

Izdavač

EZA

Europski centar za radnička pitanja
Johannes-Albers-Allee 2

53639 Königswinter

Tel. +49 - 22 23 - 29 98 - 0

Fax +49 - 22 23 - 29 98 - 22

E-mail adresa: eza@eza.org

www.eza.org

Redakcija

Sigrid Schraml (odg.), Matthias Homey, Norbert Klein, Victoria Znined, Esmeralda Van den Bosch

Dizajn i tisak

HellaDesign, Emmendingen

E-mail adresa: helladesign@web.de

Fotografije

EZA, EU-OSHA, Europska komisija

Izlazi

4 puta godišnje

Publikaciju financijski
podupire Europska unija